

המאור הגדול

קטעים נבחרים מתוך ספר נפלא העומד לראות אור, תולדותיו של האי גברא רבא

הגאון הגדול רבי דוב בער אליעזרוב זצ"ל

רב שכונת קטמון בירושלים, מח"ס 'שאלי ציון', 'מורה בהלכה', 'דובר מציון', 'דבר ציון' לרגל מלאות עשרים ושתיים שנים להסתלקותו – י"ח אב תשנ"ז

ראשית ימיו

בחברון, עיר האבות, נולד רבי דוב בער אליעזרוב זצ"ל, בשנת תרס"ח. בימי מלחמת העולם הראשונה, גלה יחד עם משפחתו למצרים, בה שהו במשך כארבע שנים, כשלאחריה שבו לירושלים. ובעריל שכבר גדל והיה לנער כבן אחת-עשרה שנים, היה צועד יום יום מביתו עד לתלמוד-תורה 'עץ חיים' שבין החומות.

ליווי משטרתי באישון ליל

לילה חשוך קידם את פני בעריל הצעיר בשעה שיצא מבית המדרש לכיוון ביתו. הרחובות דוממים, מוחו ולבו נתונים בסוגיה בה עסק עתה ורגליו מוליכותו אותו אל ביתו, למנוחת לילה קצרה. וזקף! וזקף! (עצור, ערבית) - נשמעו צעקות ועוררוהו ממחשבותיו.

היה זה שוטר ערבי שהבחין בו ומיד התעורר בו חשד - נער צעיר, בשעות כאלו? אינו מועד אלא למעשים בלתי כשרים, גניבה וביזה.

מבוהל עצר בעריל, והסביר לשוטר כי הוא שב זה עתה מחוק לימודיו בבית הכנסת ואינו אלא פונה לביתו העומד כאן בסמוך. השוטר הרגיל בתירוצים מעין אלו הביע חוסר אמון בדברי הנער, אך בעריל המבוהל התעשת והציע לשוטר ללכת עמו לביתו, שישמע מאביו כי אכן רגיל הוא בכל ערב לשוב הביתה מתלמודו בשעה כזו.

השוטר הסכים וליווה את הנער לביתו. האב ר' אברהם שוחח עם השוטר בערבית שוטפת אותה הכיר עוד מימי חברון, ואישר כי בנו נער הגון וישר, השוקד על תלמודו בבית הכנסת בכל יום ויום עד שעת לילה מאוחרת. כששמע השוטר שהנער לומד מדי לילה עד שעה מאוחרת, התרגש, ומאז היה ממתין לו עד לסיום לימודיו מידי לילה, מלווהו בסמטאות החשוכות של השכונה משער הישיבה עד פתח ביתו, כאשר בתמורה היה השוטר מתכבד בכל פעם בכוס מים צוננים.

הגמרא

במשך כל חייו היתה הגמרא חלק ממנו, כאבר מן האברים שהנשמה תלויה בהם. מיד לאחר התפילה וארוחת בוקר קלה, היה צועד לבית הכנסת 'שער השמים', שם היה יושב ולומד כשהוא יושב ליד החלון הגדול, לשם היה מגיע כל דורש ה', בשאלות הלכתיות וכדומה, כולם ידעו שזהו מקומו.

בצהרים היה שב לביתו, ולאחר שסעד את לבו, מתיישב היה במקומו הקבוע על הספה, וממשיך להגות בתורה עד שהיה חוזר לבית הכנסת לתפילת מנחה וערבית ולמסור את שיעורו הקבוע בגמרא לפני בני קהילתו.

מורו ורבו מן הימים ההם, הגאון רבי שלמה ברוורמן זצ"ל, סיפר, כי בעת שעלו תלמידיו לכתה גבוהה יותר, הנער בעריל, לא ניתק את עצמו מהגמרא. וכך, כשהגמרא הגדולה פתוחה ופרוסה על שתי ידיו ועיניו נעוצות בה, גישש ועשה את דרכו אל הכיתה החדשה. על השפעתו של רבו זה עליו סופר: כי פעם ראהו אוכל שוקולד להנאתו. הביט בו רבי שלמה בעיניים תמהות ואמר לו: "בעריל? אתה? אתה אוכל שוקולד?" הנער הצעיר - שהיה אז בסך הכל בגיל מצוות - שמע וקיבל. ומאז לא טעם יותר ממעדן זה כל חייו!

את רבו המובהק בלימוד הגמרא, ראה ברבי אברהם חיים הקלמן, כפי שהוא מתארו באחד מכתבי תורתו: "אלוף נעורי הרה"ג ר' אברהם חיים הקלמן הי"ו... כי הוא בין הגדולים המובהקים ללימוד פשט".

בהמשך עלה לישיבת 'עץ חיים' שהיתה בשכונת 'מחנה יהודה' במרכז העיר. כאן התחבר לידידו מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, לימים ראש ישיבת 'קול תורה' ומעמודי ההוראה בישראל. יחדיו היו שוקדים שעות רבות. תוך כדי שינון ושיחה בלימוד, היו השניים צועדים ומטיילים לרוח היום בסביבות הישיבה, לעיתים, מבלי משיב לב היו מגיעים עד לשכונת 'קרית משה', שאז היתה בראשיתה ורובה שוממה ומלאה סלעים.

לא אחת, כאשר הלילה ירד, והדרך עד לשכונת בית ישראל - ביתו של רבי דוב היתה ארוכה ומסוכנת, היה פונה לישון בבית חבריו זה, שבשכונת 'שערי חסד' הסמוכה.

במשך תקופה ארוכה, נוהג היה גם ללמוד עם הגאון רבי שמואל ברוך ורנר זצ"ל, לימים אב"ד תל-אביב, שאמר: "היודעים אתם למה בחרתי לי דוקא את רבי דוב לחברותא? כי הוא שומר בקפידה על הזמן ואינו מבטל אף רגע לבטלה!"

זמן... נראה היה כמבקש לקיים את דברי הגמרא 'חטוף ואכול, חטוף ואכול'.

המחזה אותו חזו בני קהילתו תושבי שכונת קטמון - את רבם שלעולם אינו נפרד מהגמרא, הביא את אחד מיקירי השכונה, גבאי בית הכנסת 'שער השמים' ר' אברהם המבורגר, להתבטא בשניות: **לרב שלנו יש יצר הרע' ללימוד...**

עת מלחמה

בתקופת מלחמת תש"ח, התגורר בבית האחרון בגבול שכונת מאה שערים. רק "הבנין האיטלקי" בו שכנה מפקדת ההגנה (כיום שוכן בבנין משרד החינוך), הבדיל בינו לבין הערבים. עובדת היות מפקדת ההגנה בבנין זה, משכה אליה את תשומת לבם של הערבים אשר הפגזוהו ללא הרף.

היה זה בשבת קודש, הערבים כיוונו את פגזיהם ללא הרף, מפקדת ההגנה ננטשה כמעט, חיילים בודדים נותרו בה ובידם אך רימון רסס אחד שלא ידעו כיצד להפעילו. ברחוב הופצו שמועות כי חיילי הלגיון קרובים ועוד מעט והם נכנסים לרחוב...

בלית ברירה - נאלצו לברוח. לרוע המזל, באותו ערב שבת נתקף ר' דוב "אולקוס" והוא הוזהר חמורות על-ידי רופאו כי אל לו לרדת ממטנו. השכנים שברו את הקיר במטבח ועברו לשכנים. ומשם עברו שפופים מחצר לחצר עד שהגיעו להוריו בשכונת "זכרון משה".

בימי שהותו בשכונת זכרון משה, היה מבלה את רוב שעותיו בית הכנסת הגדול שבשכונה, כשהוא רכון על תלמודו. באותם ימים היה שונה ומסכם את חלק "יורה דעה" מארבעת הטורים עם פירוש "בית יוסף" - כאילו ניבא לו לבו כי לא יארכו הימים והוא יקרא לשבת על כס הרבנות.

באחד מן הימים, והוא יושב כדרכו על תלמודו, החלו הצופרים ביללתם, בית הכנסת השוקק חיים נתרוקן באחת. הכל חיפשו להם מסתור קרוב.

נותרו בו אך שני אנשים -

רבי דוב והגאון רבי חיים שמואלביץ ראש ישיבת מיר, שהתגורר באותם הימים בשכונה.

כאשר הבחין רבי חיים שמואלביץ ברבי דוב היושב ושונה "טור יורה דעה עם בית יוסף", והחל "מדבר עמו בלימוד".

לימים סיפר ר' דוב כי הוא הופתע מהעובדה שראש ישיבה, שכל ימיו, ראשו ולבו נתונים לעניינים הנלמדים בישיבה, גילה התמצאות בלתי רגילה בהלכות "יורה דעה" - שאינם מהעניינים הנלמדים בישיבות - ולא זו בלבד אלא אף ציטט לו בעל פה, קטעים שלמים בפירוש הבית יוסף מילה ומילה ככתבם!

כה התגלגלו מאכסניה לאכסניה. תקופה שהתה המשפחה בבית היתומים בלומנטל ובתלמוד תורה יבנה. גם באותה תקופה לא חדל ר' דוב מעיונו בתורה.

מספרת בתו: "כולנו ישבנו בקומה התחתונה - הבטוחה יותר, הרעש והמהומה היו גדולים והפריעו לאבא מלימודו, ולכן עלה לקומה העליונה כשהוא רכון על ספריו או על כתביו..."

רק ביום השבת, כדי לקיים "שינה בשבת תענוג", נוהג היה בעודו יושב על הספה כשהגמרא לפניו, לחטוף תמונה קלה - "חאפין א דרעמ'ל" כלשוננו. ולאחר נמנום קצר היה מתעורר חיש, וקול נגינת תלמודו חזר להדהד בין כתלי ביתו.

רבי דוב בכתיבת אות בספר תורה. לצידו בנו יבדל"ח הגאון רבי יעקב שליט"א, אב"ד ירושלים

בכל מוצאי שבת, מיד לאחר ההבדלה, עט הוא על הגמרא. אפילו את השטריימל שלו לא השיב למקומו, אל הקופסא בה הוא מונח במשך השבוע. הוא התיישב במקומו הקבוע על הספה בסלון, השטריימל מונח לצידו, כאשר היו לצידו נכדיו היה מבקש להכין לו כוס חמין של מוצאי שבת - כמו שאמרו בגמרא "חמין במוצאי שבת מלוגמא [רפואה]" - ועיניו כבר משוטטות בשורות הגמרא שלפניו.

גם לאחר תפילת ערבית בליל שבת, היה נשאר שעה ארוכה לאחר שאחרון המתפללים עזב את בית הכנסת, ולומד.

סיפר תלמידו ומקורבו רבי אברהם חביב, שהתגורר דלת מול בית הכנסת 'שער השמים': "כשבאנו לגור בדירה מול בית הכנסת, הדבר הראשון שהרשים אותי בליל שבת, היתה דמותו של הרב שנשאר אחרי שכולם הלכו ואחרי השיעור שהיה מוסר בין קבלת שבת לערבית, ובמשך לפחות שעה יושב ולומד. בתחילה, כשעדיין לא הכרתי אותו, בטוח הייתי שאין לו בכלל משפחה... מאוחר יותר שאלתי אותו למה אינו פונה

מיד לביתו, השיב לי: "אשתי עייפה מההכנות לשבת קודש, ועם הדלקת נרות שבת היא פונה לנוח מעט מיגיעת היום. ואני רוצה לתת לה לנוח כמה שיותר". פעם אחרת ענה לפשר לימודו בשעה זו: "אחרי הסעודה ראשי כבד עלי, ואני נרדם תוך כדי לימוד, לכן אני מעדיף ללמוד עכשיו כשאני ער ורענן". וכנראה שתי הסיבות אמת. ואלמלא היתה הרבנית נחה באותה שעה לא היה מעכב אותה, כפי אשר נהג כאשר היו אורחים סמוכים על שולחנו.

ומחר מה??

משך תקופה ארוכה היתה לו קביעות יום יום עם תלמידו הגאון רבי משה חיים דימנטמן. עם סיום חוק לימודם ביום י"ב בניסן - יום לפני ליל בדיקת חמץ, כשפנה ר' משה לדרכו אמר בנימה של פרידה "גוט יום טוב" ואיחל "פסח כשר ושמח". תלה בו רבי דוב בתמיחה: "און וואס מארגען?" - ומחר מה? התפלא ר' משה על השאלה: "הרי בדיקת חמץ?" - "ומה עושים אחרי בדיקת חמץ?", תמה רבי דוב.

למחרת, עם סיום לימודם שהחל מיד לאחר בדיקת חמץ והסתיים בשער לילה מאוחרת, איחל ר' משה "גוט יום טוב" - והפעם בנימה של בטחון. אך גם הפעם הפתיעו רבי דוב: "ומה עם מחר?"...

רבי דוב עם חותנו הגאון הצדיק רבי יוסף צבי סלנט זצ"ל בעל 'היבאר יוסף'

במוצאי יום הכיפורים האחרון לחייו - והוא מתקרב לשנתו התשעים - לא התחשב בעייפותו ולא בחולשתו ולמד עד קרוב לחצות הלילה - למרות שבדרך כלל היה מקדים לעלות על יצועו ותמיד משכים קום. ולא עוד, אלא שחשש ללמוד כשהוא יושב על הספה כהרגלו, שמא תחטפנו שינה, ועמד כל אותן שעות על רגליו.

גם יום לפני אשפוזו בבית החולים כיומיים טרם פטירתו, והוא בשנתו התשעים, ישב בבית הכנסת 'שער השמים', ולמד במשך ארבע שעות רצופות. כבר חלש היה,

אפוף ייסורים, קולו נשמע בקושי, אך הוא כנער צעיר שקד על תלמודו. גם כששב בצהרי היום לביתו, המשיך לשקוד על תלמודו בהתלהבות. בתו שבקרה אותו והבחינה בחולשתו הגדולה ביקשה ממנו שילך לנוח קמעה. אך הוא סרב: "אין זמן, אין

ואכן בחידושי תורתו שכתב אנו מוצאים הד לימים ההם:

במיוחד חובה להזכיר את ההקדמה מצד משפחת הרב, אשר קבלה על עצמה לסבול מידי שבת בשבתו ללא ראש המשפחה...

ב"ה יום כ"ב אייר תש"ח - עת לחננה כי בא מועד לחלצני מן המצר - - - כל זה כתבתי בעת רעידת הפגזים המאוררים, בהיותי אז בת"ת יבנה הישנה...

להעמיד תלמידים על דרך האמת

מעבר להרבצת תורה בהיכלי תורה, העמיד רבי דוב גם תלמידים 'פרטיים', רבים מהם עשו אצלו שימוש חכמים, וקיבלו ממנו את דרכי ההוראה.

אחד מחשובי תלמידיו אלו, היה רבי יהושע ישעיה נויבירט, מחבר הספר הנודע 'שמירת שבת כהלכתה'. את רגשי תודתו על כך שרבי דוב הכניסו לעולם ההלכה, העלה בהקדמה למהדורה החדשה של ספרו: **"בהזדמנות זו מרגיש אני חובה לחזור ולהודות למורי הגאון רבי דב אליעזרוב זצ"ל אשר העמידני על דרך האמת בלימוד ההלכה הצרופה, חכמתו ויראתו, והתמדתו הרבה בתורה הקדושה עד יומו האחרון היו לי לעיניים"**.

הלא תשאלי לשלום אסיריך

פרק חשוב ביותר בחייו הוא אותה תקופה ארוכה, של כחמש שנים, בה שימש כרבם ומורה דרכם של העצורים שנכלאו ע"י השלטונות הבריטיים במחנה העצורים בלטרון. מידי שבת בשבתו עזב את משפחתו ונסע ללטרון כאשר עוברות עליו הרפתקאות שונות ומשונות.

"שבת בלטרון" - תיאורו של אחד מיושבי מחנה לטרון:

חלפו עברו עוד ששת ימי מעשה בזו הקהילה הקדושה אשר מאחורי הסורג... ובעת יהודים הנמצאים "בחוץ" מתכוננים בחפזן לקבל פני שבת, הרי אנו יושבי המחנה אין לנו מה להחפז כלל...

וכרגיל קודם השבת יופיע כבוד הרב ר' **דב אליעזרוב שליט"א**, על מנת לבלות עמנו כמנהגו בכל שבת, ועד אשר יגיע זמן תפילת המנחה, יבקר הרב במטבחים אשר במחנה יבדוק, ישאל וישיב לשאלות המתעוררות במשך השבוע.

ובעת השמש עומדת בראש ההרים אשר יסובבנו סביב, יתכנסו הבחורים בצריך המשמש כבית כנסת, לקבל פני שבת המלכה...

תפילת השחרית כללה מידי פעם בפעם דרשה שהרב שליט"א היה דורש, אם בעניני דיומא או בענין חיוק הדת, ולאחר התפילה שוב קידוש מפי הרב שהיה לאחר מכן פורש למקומו עד לתפילת המנחה. את תפילת הערבית במוצאי שבת היה חותם בהבדלה - וחוזר חלילה בשבת הבאה...

פרשה מיוחדת היה ביקורו של הרב במחנה. בוודאי ידוע כי מחננו התנהל על טהרת הכשרות, וכיהודים שומרי מצוות, נזקקנו לאישיות תורנית מבחוף, אשר תפקח ותפסוק הלכות הקשורות בהחזקת הדת במקום. עינם של שומרי המחנה לא היתה צרה במיוחד על רצוננו לנהל פולחנים דתיים, אולם, היתה שאלה חריפה של שליח מבחוף שיוכל לשמש כרב ובאותו זמן שלא להיות נחשד ע"י השלטונות בהעברת הוראות ובהדלפות.... כמובן שמעמדו של הרב לא היה כה נוח - מצד אחד עמדו לנגד עיניו תפקודו כרב של קהילה שומרת דת, ומצד האחר להיות תמיד תחת עינם הפקוחה של שומרי המחנה...

עם ידיד נעוריו עמוד ההוראה מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל

לאחר שנים, נפל למשכב והיה נתון במצב של סכנת חיים, קיבל על עצמו להוציא לאור את התשובות לשאלות הלכתיות כבדות משקל שהתעוררו במחנה.

העצורים בלטרון, שהעלה להלכה.

הספר "שאלי ציון" - על שם הקינה "ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך", התקבל בחיבה ובהערצה, ועלה על שולחנם של גדולי ישראל ועד היום הנו משמש כאבן יסוד לענייני הוראה רבים.

כשהגיע מרן הגאון רבי **משה פיינשטיין** זצ"ל לביקור בארץ ישראל (בשנת תשכ"ז), הלך רבי דוב להקביל את פניו. כשהציג את עצמו, שאל אותו "אתה הוא מחבר הספר 'שאלי ציון'?" משנענה בחיוב, הוציא ר' משה מכיסו פתקה ובה רשימה של רבנים בארץ ישראל, ואמר לו: "אתה עומד בראש רשימת הרבנים שעמם התעתדתי להיפגש ולהעניק להם את ספרי 'אגרות משה', אך הקדמתני... באותה הזדמנות העניק לו רבי משה את כרכי 'אגרות משה' שחיבר.

מרא דאתרא - קטמון

בשנת תש"ח, עבר להתגורר בשכונת קטמון - שכונה ערבית שנעזבה מיושביה. בני המקום שהיו פליטי העיר העתיקה ושכונות הגבול, הסכימו פה אחד להכתיר אותו עליהם לרבם ומאורם ובתפקיד זה נשא עד יומו האחרון.

עם כל זה תמיד היה מכנה את עצמו "יהודי פשוט מקטמון"... וכשבא אחד מבני קהילתו, לברר אם מרפסת דירתו כשרה לסוכה, לא חס על כבודו והטריח את עצמו לביתו של הלה, מדד את המרפסת והכריע את ההלכה.

פעם נשמעו דפיקות על דלת אחד מידידיו בתשעה באב בבוקר, משנפתחה הדלת הופתעו בני המשפחה לראות את הרב. הוא ביקש לבקר את אבי המשפחה ששכב אז חולה, הוא פנה אליו ואמר לו: "אני מכיר אותך ויודע שלמרות מחלתך אתה לא תאכל ביום צום זה, לכן הגעתי במיוחד לומר לך ולפסוק לך שעליך להשמע לי, אני רוצה לראות עכשיו שאתה מכין לעצמך כוס קפה ושותה אותו! אסור לך לצום!"

במוצאי יום הכיפורים עם סיום הצום, התקשר אל כל השואלים והתעניין בשלומם לפרטי פרטים - מה עשו, אם הלכו לרופא ומה אמר הרופא ומה היא הרגשתם כעת ובאיחולים לבביים לשנה החדשה נפרד מהם לשלום.

בצדקה תכונני

אחד ממפעליו החשובים, הוא ללא ספק "קופת עזר". קופה אשר תמכה ותומכת בסכומי עתק בנצרכים רבים. את "מתנת היד" הנהוג לתיתה לרבנים בעת מכירת החמץ, ואשר מיועדת בעיקרה לצרכי החג של הרב - העביר כולה לקופת הצדקה.

עם שכנו וידידו הגה"צ רבי יוחנן סופר מערלוי זצ"ל

מכן נמשיך בדרכנו לשכונה המרוחקת יותר לנחם אבליים - לא רק משום שכן היא הדרך אלא פשוט היה לי שהרב מבקש קודם לכל לבקר את הרבנית השוכנת על ערש דוי. אך לתדהמתי הרב אומר לי: "הרמב"ם אומר שניחוס אבליים קודם לביקור חולים, קודם ניסע לנחם אבליים ורק לאחר מכן אל הרבנית" (ראה רמב"ם ה'י אבלי פ"ד ה"ז).

שמינית שבשמינית

באחד הימים, בעת לימודו הקבוע עם תלמידו, באו שניים מתושבי השכונה להתדיין בפניו על עניני ממון שנפלו ביניהם. ישב ר' דב ושמע את הצדדים, עד שהוציא את הדין לאור, זיכה את הזכאי וחייב את החייב.

המחויב בדין, שמלכתחילה בטוח היה בצדקו, התפרץ בכעס לעומת רבי דוב. האשים אותו בהטיית הדין, והטיח בו דברים קשים ומבוזים. ורבי דוב, ישב ושתק.

אך יצאו בעלי הדין מן הבית, לא התאפק תלמידו והביע את תמיהתו: "למה הרב שתק לו? הרי אמרו 'תלמיד חכם צריך שיהיה בו אחד משמונה שבשמינית' של גאון, ולשתוק מול בזיון, שכזה הרי זה רחוק רחוק מאותה שמינית שבשמינית?"

רבי דוב חייך חיוך רחב ובהומור משונן מחה את הרושם של התקרית: "אתה הלא יודע כי את שנות ילדותי העברתי בתלמוד תורה ע"פ חיים, שם הרי לא למדו חשבון ברמה נאותה ועד היום אינני יודע כיצד מחשבים 'שמינית שבשמינית'..."

משקל הברכות

כשביקשו ממנו שיברך, ענה: "אני יהודי פשוט"... הפצירו בו בלשון חז"ל: "שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך". חייך וענה בהומור: "אם בברכת הדיוט דוקא חשקה נפשך, צא לרחובה של עיר, שם תמצא בהדיוטים גדולים יותר ממני..."

פעם לאחר שחזר מהכותל המערבי, סח לתלמידו - ספק בצער ספק בבדיחותא: "אל תשאל מה קרה לי היום בכותל המערבי... פגש אותי מישוהו שמכיר אותי וביקש ממני ברכה. אמרתי לו בכעס שאני לא נותן ברכות. ומה קרה אז? פתאום התחיל להשתרך לפני תור ארוך של אנשים המבקשים ברכות... הייתי צריך לתת לו ברכה בשקט ולסיים את העניין..."

*

הגאון רבי **דוד צבי הילמן** זצ"ל, שיגר לאחר פטירת רבי דוב מכתב תנחומין בן שורות בודדות, מלבד נוסח הניחומין המסורתי והבעת השתתפות בצער המשפחה, הוסיף משפט אחד קצר ונוקב: "מעיד אני שלא פגשתי מימי אדם עדין יותר ממנו".

סח פעם לבן ישיבה: "כדאי לך לשמוע פרקטיקה מאיש זקן, פרקטיקה פשוטה מאיש בעל נסיון... רק התמדה, התמדה והתמדה! זו הדרך היחידה להצלחה בתורה!"

ביום י"ח באב תשנ"ז באה אל קיצה מסכת חיים של תשעים שנה של יגיעה בתורה, הוראה ופסיקת דין והלכה, הרבצת תורה ועשיית חסד. אך המסר הגדול ביותר היה: **רק התמדה, רק התמדה...**

לקראת סיום עריכת ספר תולדותיו, נודה לכל מי שיש באמתחתו סיפורים, הוראות והנהגות, מסמכים ותמונות, שישלח לפקס: 153-89741091 או לדוא"ל: silhof@neto.bezeqint.net טלפון: 055-6776163

בצהרי צום תשעה באב, בשנתו האחרונה - כשבוע ימים קודם פטירתו, בשעה שהכל מבקשים לתת מנוח לגופם מהצום המעיק והארוך, היה מוטרד ממצבו הכלכלי הקשה של תלמיד חכם מתושבי השכונה, וטיכס עצה כיצד להעביר סכום נכבד לאותו תלמיד חכם, בצורה מכובדת מבלי לביישו.

אחד מבני השכונה, אב למשפחה ברוכת ילדים אשר הגיעו לפרקם, והחלו להנשא האחד אחר השני. ההוצאות גדלו והחובות העיקו. הרב התאמץ לסייע בעבורו, אם בתמיכות הגונות ואם בכתיבת מכתבי המלצה לגופי צדקה שונים בבקשה שיסייעו בעדו.

אחד מידידי האיש, הציע לו לצאת עמו לחוץ לארץ לחזר אחר נדיבי עם ולקבץ מעות. באותם הימים מדובר היה בנסיעה לימים ארוכים, כשבני המשפחה, מהם עדיין ילדים רכים, נשארים רק עם אמם וללא אביהם. פנה האיש והתייעץ עם הרב, אשר הניא אותו מנסיעה זו באומרו: "יש לך בית מלא בילדים רכים, אם תסע ותעדר מן הבית במשך תקופה ארוכה, החינוך שלהם יזנח, לא כדאי... אין הדבר שווה בנזק...". שמע האיש, סבר וקיבל ופנה לדרכו. אך הרב לא נח ולא שקט. חלף יום או יומיים, והרב פונה אליו ותוחב לידו סכום של אלף לירות - סכום גדול מאוד באותם הימים.

חנוך לנער

בראש דאגותיו העמיד את עתידם של בני הנוער, והיה מקרבם ומחבבם. מעודדם ומתעניין בשלומם. בתקופות מסוימות היה מקבץ סביבו קבוצות נערים, שעמם היה לומד מידי יום ביומו אחר הצהריים, עם תום חוק לימודים בכל יום. שיעורים אלו השפיעו עמוקות על אותם בני נוער, אשר רובם ככולם נותרו בעולמה של תורה. מהם ראשי ישיבות מהם פוסקי הלכה, מחנכים דגולים מחברי ספרים חשובים וכיוצא בהם - כל אחד על פי דרכו.

סיפר הגאון רבי **יגאל רוזן** שליט"א, ראש ישיבת אור ישראל, שנמנה בזמנו על אחת מקבוצות הללו: "יותר ממה שלמדנו תורה, חייך אותנו הרב לאהבת תורה... והדבר הוכיח את עצמו. כל אלו שהיו עימי באותה קבוצה, משמשים כיום במשרות תורניות - ללא יוצא מן הכלל!"

דבר שמואל

מן הראוי להעלות את זכרו של בנו הגדול, הגאון רבי **שמואל ברוך אליעזרוב** זצ"ל, מחבר הספר הנודע בהיכלי התורה "דבר שמואל" על מסכת פסחים ועוד מסכתות. אשר

מורו ורבו, מרן הגאון רבי **אליעזר יהודה פינקל** זצ"ל, ראש ישיבת מיר, בהסכמתו לספרו מכנהו "אדם הגדול בענקים"! בנו זה נפטר עליו בדמי ימיו ובשיא פריחתו התורנית, ועד סוף ימיו נשא בכאב את פטירתו.

רבי דוב תמיד היה מספר ומתאר, שלפני הבר מצוה של בנו, הוא נסע עמו למרן **ה'חזון איש** זצ"ל, ורבי שמואל ברוך אמר בפניו את דרשת הבר מצוה שלו, כשה'חזון איש' מאזין לו כל הזמן ברוב קשב, ונהנה מאוד מדבריו. באמצע נכנס אחד מבני הבית וסימן שיש הרבה אנשים שמחכים... וה'חזון איש' הגיב: "זיי קענען ווארטן" ["הם יכולים לחכות"]. בכ"ה מנחם אב הבעל"ט, ימלאו ארבעים שנה לפטירתו.

הלכתא בטעמא

על היות ההלכה נר לרגליו, ועל פיה ניהל את כל אורחותיו, סיפר תלמידו: היה זה בימים שהרבנית שכבה על ערש דווי בבית החולים, היא כבר היתה מחוסרת הכרה וימיה ספורים. באותו יום ביקשני הרב שאסיע אותו ברכבי לבקר את הרבנית וגם לניחוס אבליים. ברור היה לי, וכך היה מתבקש, שהמסלול מבית הרב יעבור קודם לכל בבית החולים לבקר את הרבנית, ולאחר

